

הרע במיעוטו הוא רעה חולה

טוריפת הקלפים

זהו מצב אידיאלי. הסיכויים גהי שגתו קרובים לאפס. כי הפוליטיקה היא עניין עכור, בלתי רציונלי, שבו שולטים אינטרסים שאין להם קשר לשום רעיון, או המעוניינים להסוות את זהותם האמיתית. ה"אגו" של הפוליטיקאים, העדפת התועלת האישית והכיתתית על פני השקפה כלשהי, מסורות מעובשות המסרבות למות, רגשות מוגשות שונים — כל אלה מונעים התפלגות הגיונית כזאת.

פתרון אחר לבעייה הוא הקמתו של כח שלישי, שיהווה את לשון-המאזן ביניים, ושיוכל לכפות את רצונו על אחד משני הגושים האחרים בשעת הקמתה של קואליציה.

זה היה החלום של ד"ש. ד"ש הצליחה, והחלום מת.

חיסור-הרציונות של רוב מנהיגי ד"ש, אי-רצונם לגבש פיתרונות אמיתיים לבעיית המדינה, ואי-נאמנות לפיתרונות-הסרק שהם גיבשו — כל אלה גרמו לכך שהרציונות לא היתה מת באותה המהירות שבה צמח. גם ד"ש לא התחלקה על בנה. היו סיבות עמוקות לנפילתה, ואלה זקוקות לגילוי ולניתוח.

כמו יונה הנביא, חרה לו לציני בור בחרייה. היטב על הקיקיון. אין להניח כי יתפתה בנקב בשנית לתרנין כזה.

אך אין פירוש הדבר שאין כל סיכוי לניסיון רציני להקים בעתיד כוח שלישי אמיתי, גדול ורחב, שיאגד בתוכו את הכוחות הליברליים והסוציאליים, על בסיס מצע רציני, שיספק פיתרונות של ממש לבעיות הלאומיות, החברתיות והכלכליות. הדבר לא יצליח אם יעמוד בראש המבצע מנהיג-חדש, מין ייגאל ידין שני — גם אילו אפשר היה להמציא כזה. אך הוא יצליח אם ימצא לו מנהיג אמיתי.

יש החושבים על אישיות מסוג יומת מאד, הנמצאת בשטח, שיכבד עמדה כמיכחן מעשי, שהשי קפותיה גלויות ושהפוטנציאל הפנימי שבה מוכח.

התגשמותה של אפשרות זו תלויה בציינו רוח של נסיבות, החבוי בנבכי העתיד. קיימת אפשרות סבירה, אך אין היא ודאית, ואף לא קרובה לוודאית.

אייאפשר לבנות על כך, ואסור לסמוך על כך.

איש את רעהו, בהנאה רבה ולתועלת הדדית. ולמשוך קולות של חסידי-שלום ושל חסידי-סיפוח למפלגה שלא תגשים בהשוואה למה שמתרחש עכשיו, זה נראה כמו ג'י'ע'דן נוסטל'גי. אך האם זהו באמת השיטתון שהמדינה זקוקה לו ורוצה בו?

בתיאוריה, יש פיתרון לבעייה. פיי תרון פשוט וחלק. יש לטרוף את הקלפים מחדש. במקומם של שני הסופר-מארקטים ה"גדולים, וחנויות הכליבו הקטנות יותר ש"לצידם, היו צריכים לקום שני גושים אמרי-תיים, בעלי זהות רעיונית, מדינית וחברתית ברורה: גוש לאומני, שמרני, שמכריז

מעבר לעבריי-פייפחה. אולי זקוקה מיפלגת-העבודה לשיפוץ כללי? אולי אבד הכלת על רעיונותיה, ויש צורך במערכת רעיונות חדשים? אולי עליה לגבש פיתרונות חדשים לבעיות הלאומיות, החברתיות, הכלכליות, שהת"הו בחמישים השנים האחרונות? האם אין צורך לבדוק כיצד סלל המערך את הדרך לפני הליכוד? האם אין צורך במיקורת המערכת הכלכלית, שהקימה מפא"י בגילגוליה השונים, ושהולידה את שילטון-הליכוד? האם אין צורך לברר ברציונות מדוע הצביעו שיכבות-המצוקה כדי לרכוש את ליבן בחורה? **לכך השאלות האלה נתנה המיפי' לגה תשובה אידיאלית אך רועמת: לא. אין צורך.**

יש לי סיומ, הפוקד אותי שוב ושוב. כחלום-בלהות זה, אני עומד ב"ראש גיבעה. לפני משתרע נוף הררי צחיח. רכסי-הרים, ואחריו עוד רכס, ועוד רכס, עד האופק הרחוק, כמו גלים בים סוער. מאחרי נמצא הרכס של המערך. כבר עברתי אותו, ברוך-השם. אני עומד על הרכס ששמו הליכוד. בעורת השם, אעבור גם אותו. לפני הרכס הבא, של המערך, ואחריו הרכס שאחריה, רכס הליכוד, ואחריו המערך, והליכוד, והמע"ר, והליכוד, עד אין סוף.

במאי 1977 הופלה ממשלת המערך, מפני שנמאסה על הכל. עתה, באמצע הדרך שבין בחירות לבחירות, מושכנעים הכל כי הליכוד יפול במיכחן הבא. הוא נמאס על הכל. ועוד איך.

מה יקרה כאשר הליכוד יפול? **המערך יעלה לשיטתון, 1981.** תוך ארבע שנים שוב ימאס המערך על הכל, ועל כן יחזור הליכוד, 1985. ארבע שנים יסבלו הכל את הליכוד, וב-1989 יגיע שיוכלו, ויילוהו המערך יחזור. 1989. וכן הלאה. כל המעוניין יכוד יערוך לעצמו את החשבון. 1993 ליכוד. 1997 — המערך, אשר יכניס אותנו אל המאה ה-21. 2001 — הליכוד.

מרגרט תאצ'ר אמרה — כפי שהזכיר לאחרונה אבא אבן, ולא במיקרה — כי אין ציבור בוחר בממשלה חדשה. הציבור מצביע רק בעד או נגד הממשלה הקיימת. **במצב שנוצר בארץ, יצביעו ה"ציבור אחת בארבע שנים נגד ה"ממשלה שתהיה קיימת באותה עת.**

שורה אחת מאחור: ראשי המערך והממשלה

תי, הדוגל בארץ-ישראל השלמה, במברה בלתי-רעיונית ובעונש-מוות, מצד אחד — וגוש ספריוט, ליברלי וסוציאלי, הדוגל בשלום כולל, בצדק חברתי ובזכויות-האדם, מצד שני.

לפי ההגדרות הקדאסיות, שער-כך בארץ מפוקפק: גוש מרכזי-ימני מחד גיסא, גוש מרכזי-שמאי-די מאידך גיסא. טריפטיקלפים כזאת היתה מביאה לפי-רוקם ולהערכתם מחדש של הכוחות במדינה, מלבד בנא"י, שלי"י ואגודת-ישראל. הגוש הראשון היה כולל את הרוב של חרות ואת המיעוט של מיפלגת-העבודה, את צעירי המפד"ל וגוש-אמונים, את לעם ובנא"י, וחלקים של ד"ש וגופים אחרים. הגוש השני היה כולל יסודות גדולים של מיפלגת-העבודה, את הרוב של המיפי-לגה הליברלית והרטיסיים הליברליים הקטי-נים, את הרוב של ד"ש-לשעבר, את מפ"ם ושלי"י, וגם חלק ניכר של המפד"ל.

הסתגזנים, המרמפיסטים למי-ניהם, העסקנים-הסרייה-רצופה, היו נאצים לחלוטין לאן הם הולכים ובכך היו גם אבירי-מזל אלה מפי-תדרים בשני המחנות. סוף-סוף היתה ניתנת לעם ישראל האפי-שרות לנהל ויכוח אמיתי, לבחור בממשלה המייצגת את רצון הרוב — יהיה אשר יהיה — ולאפשר למיעוט להיאבק על דיעותיו בדרכים דמוקרטיות.

מה שקרה במאי 1977 לא היה אלא תקלה מיקרית. המפלגה התחלקה על קליפת-בנה, ששמה הליכוד, צריכים פשוט לקום ולהמשיך בדרך, כאלו לא קרה דבר. **הליכוד יפול, והמערך יחזור ל"שיטתון אוטומטי".**

ך ה יכוד, כמובן, לקרות, סביר מאד שזה יקרה. הכישלון של הליכוד הוא מנומנולי. הוא העלה אל עמדות-המפתח אפסים, הנופלים אף מן הבינוניות האפורה של המערך. **מבחינה מדינית וכלכלית, הוא לא חירש דבר. זוהי ממשלת ה"המשך הגרוע.** הליכוד ממשיך במעשים הרעים של ה"מערך, בצורה גרועה יותר. הוא ממשיך במעשי הטובים של המערך, בצורה טובה פחות.

אך אם יחזור המערך מחר לשלטון — איזה מין שיטתון זה יהיה? **מה שהופי כ"י 1977, יחזור ב"י 1981 (ואולי לפני כן) — כמו ש"י היה.** הסיסמות הישנות והשדופות, שבעליהן פשטו את הרגל, יהדדו שוב כאמיתות נצחיות: "פשרה טריטוריאלית", "תוכנית אלון", "סתירת הפער", "עליה המונית", השחיתות תחוגג. אותה קבוצת-מנהיגים מסוכסכת, שחב"י ריה שונאים איש את רעהו שינאת-אמת (אך לא שינאת-חינם), שהיו אתמול בשיל"טון העומדים עתה בראש האופוזיציה, יהפכו שוב שרים. יוסי שריד ועמוס הדר ימשיכו להשמיע

סיוט זה מבוסס על שתי הנחות: ששני הגושים הגדולים יישארו כמו שהם, ושלא יתוסף למישוזה הפוליטית הישראלית גוש שלישי.

שתי ההנחות נראות פני-רות, ובימקט בטוחות. מי שקיווה כי המערך ילמד משהו מן המפלה ההיסטורית שנחל במאי 1977, הת"כזב במהרה. **המערך לא שכח דבר ולא למד דבר. הוא לא השתנה כמאומה. לא מבחינה רעיונית, לא מבחינה מדינית, לא מבחינה אישית.** זוהי עובדה פשוטה, אך גם מדהימה. אין יתכן כי אחרי מהפך כביר כזה לא יערוך גוף כלשהו את חשבון-הנפש שלו? **או שואף און דגוף הזה נפש?** מאז התבוסה חלפו 26 חודשים וחצי. במשך כל הזמן הרב הזה, לא נערך במערך אף כנס רציני אחד כדי לברר את הסיי-בות שגרמו לה.

הנהגת המערך לא השתנתה. אותה חברי-רתיאשים פשטו זה שורה אחת אחרת. מי שישב אתמול ליד שולחן-הממשלה ב"אולם הכנסת יושב עתה בשורה שמאחריה, השורה הראשונה של סיעת האופוזיציה. **לא היתה שתימה כללית, ערוי-פת אישים, התפטרות המונית. לא היתה התמרדות של כוחות חרי-שים, תפיסת עמדות ההשפעה וה"כוח בורקו אחרים. לא היה אף ש"י נוי קטן שבקטנים. הכל נשאר כפי שהיו.**

אולם גם בקרב המנהיגים הוותיקים, ש"נשארו במקומותיהם, לא נערך שום חשי-בון-נפש. הם מטיילים בכל העולם, מקאי-היר ועד סטוקהולם, מלוס-אנג'לס עד וינה. אך הם לא התכנסו בעניי-הרד או בבאר-שבע כדי לדון, במשך כמה ימים רצופים, על חוליי מיפלגתם, שהביאו אותה עד